

**УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ
УПРАВЛІННЯ ПІДГОТОВКОЮ ОСВІТНЬО-ФАХОВОГО
ПОТЕНЦІАЛУ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ**

Тарусіна Н. Е.

старший викладач

Донецького державного
університету управління

Удосконалено механізм цілепокладання управління підготовкою освітньо-фахового потенціалу для регіону. Виокремлено складові, розроблено алгоритм функціонування механізму цілепокладання підготовкою освітньо-фахового потенціалу.

Ключові слова: освітньо-фаховий потенціал; вища освіта; цільовий механізм державного управління; механізм цілепокладання.

Усовершенствован механизм целеполагания управления подготовкой образовательно-профессионального потенциала для региона. Выделены составляющие, разработан алгоритм функционирования механизма целеполагания подготовкой образовательно-профессионального потенциала.

Ключевые слова: образовательно-профессиональный потенциал; высшее образование; целевой механизм государственного управления, механизм целеполагания.

The target-setting mechanism of educational and professional potential preparation management for the region has been improved. The components have been defined, the algorithm for target-setting mechanism of educational and professional potential preparation has been developed.

Keywords: educational and professional potential; higher education; mechanism of public governance; target-setting mechanism.

Постановка проблеми. В Україні функціонує та постійно удосконалюється цільовий механізм державного управління освітою, зокрема вищою освітою, в системі якої здійснюється підготовка освітньо-фахового потенціалу країни та її регіонів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На сучасному етапі розвитку теорії державного управління цільовий механізм державного управління (освітою) визначається, як здійснення національних

освітнянських та регіональних програм розвитку освіти відповідно до нормативно-правового освітянського поля, впровадження наукових, науково-методичних розробок в навчально-виховний процес навчальних закладів системи освіти [1, с. 37].

В дисертаційному дослідженні О.В. Саєнко теоретично обґрунтовано необхідність розбудови механізмів взаємодії цілепокладання та прогнозування в державному управлінні, виділено основні види конструктивного та деструктивного функціонування процесів цілепокладання та прогнозування, визначено необхідність врахування взаємозв'язку механізмів державного, суспільного, соціально-групового та індивідуального цілепокладання, планування та прогнозування.

За тривалістю часового упередження розмежовують стратегічний, тактичний та оперативний рівні цілепокладання, на яких повинні генеруватися цілі, що пов'язані між собою в аспектах вертикальної субординації та горизонтального координування. Внаслідок цього система цілей на державному рівні повинна набути форми, що задовольняє ідеалам моделі «дерева цілей». Цілепокладання розуміється як найважливіший системоутворюючий елемент управлінського впливу держави, заданий з буденного рівня свідомості, який повинен далі розгортатися як науково-обґрунтований процес постановки цілей в інтересах народу, якому повинна служити влада [2].

Мета статті. Удосконалити механізм цілепокладання управління підготовкою освітньо-фахового потенціалу для регіону. Виокремити складові, розробити алгоритм функціонування механізму цілепокладання підготовкою освітньо-фахового потенціалу.

Викладення основного матеріалу дослідження. Проведений теоретичний аналіз досліджень, присвячений проблемам сутності, процесу функціонування цільового механізму державного управління

сферою освіти та його концептуальних засад дозволив вичленувати складові механізми цілепокладання в управлінні підготовкою освітньо-фахового потенціалу для регіону: концептуально-програмні засади цілепокладання, місія, стратегічні та тактичні цілі, завдання, модель освітньо-фахового потенціалу регіону, контроль, оцінка та корекція цілепокладання в управлінні освітньо-фахового потенціалу регіону (рис.1).

Регіональна освітня політика може реалізовуватися як конкретизація освітньої політики держави через програми розвитку освіти, на основі врахування програм науково-технічного та інноваційного розвитку регіону. В Програмі науково-технічного розвитку Донецької області одним із пріоритетних напрямів науково-технічного та інноваційного розвитку визначається підготовка кадрів спеціалістів та науковців по пріоритетних напрямках науково-технічного розвитку. До стратегічних завдань цієї Програми віднесено: підготовку фахівців для науково-технічного комплексу й економіки регіону, підтримку вчених і талановитої наукової молоді, відновлення наукового потенціалу у сфері фундаментальних досліджень, зокрема всесвітньо визнаних наукових шкіл. Серед тактичних завдань центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо науково-технічного розвитку області зазначається необхідність реформування освіти як основного засобу інноваційного розвитку та інструменту модернізації суспільства; залучення провідних науковців до викладання у вищих навчальних закладах, виконання комплексних науково-технічних проєктів організаціями освітянської, наукової

(першою чергою, академічної) сфер економіки; збереження та розвитку кадрового потенціалу науково-технологічної сфери, створення сприятливого клімату для розвитку всіх його складових та покращення професійного рівня науковців та їх вікового складу [3].

В Програмі «Освіта Донеччини. 2012-2016 роки» зазначається необхідність забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні,

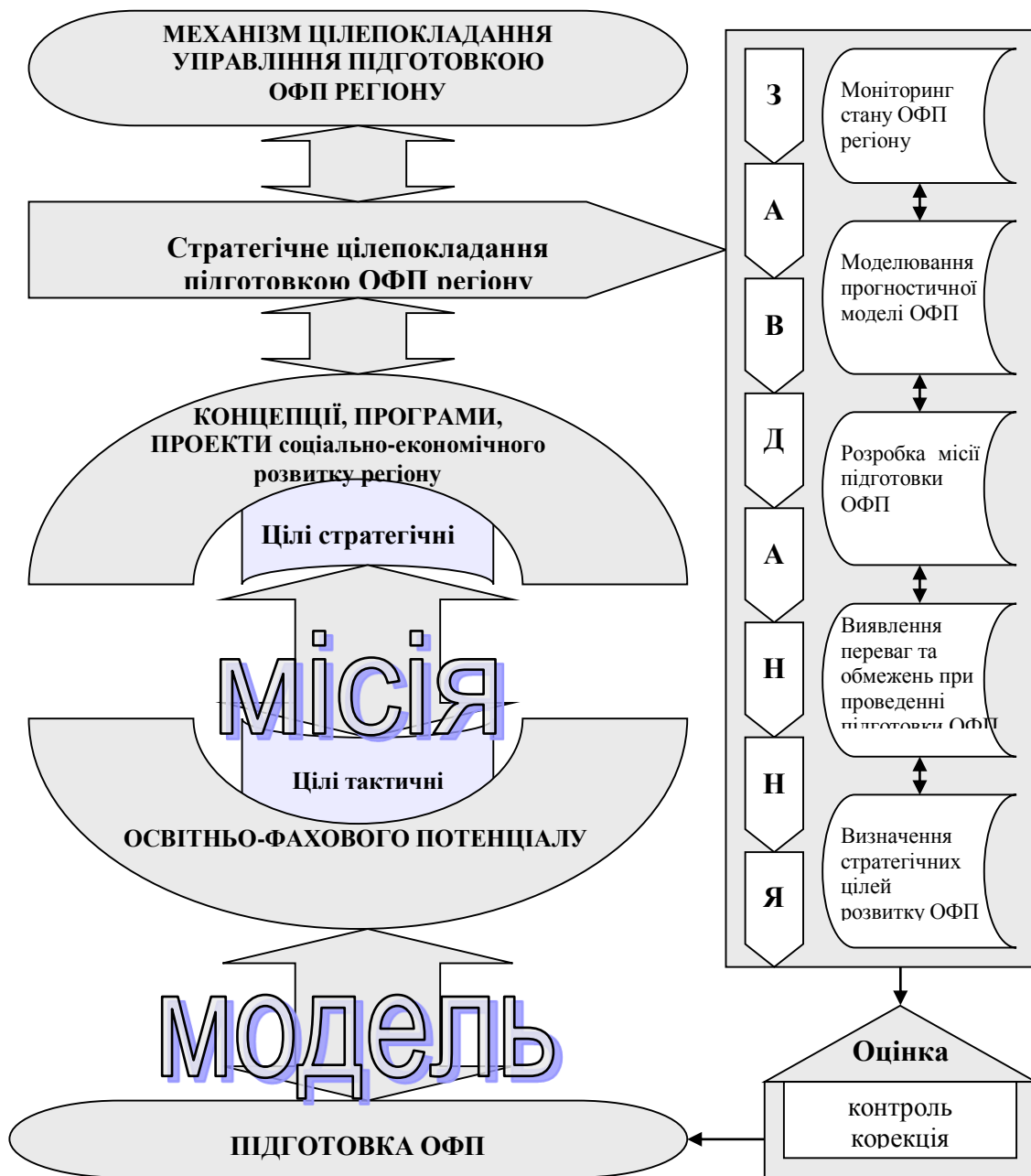

Рис. 1. Механізм цілепокладання управління

набуття нею першочергового значення як рушійної сили позитивних суспільних змін в області. Програма «Освіта Донеччини. 2012-2016 роки» передбачає здійснення цільових проектів за пріоритетними напрямками розвитку освіти, зокрема вищої освіти: проект «Розвиток професійно-технічної освіти Донецької області», проект «Успішний студент – кваліфікований учитель», проект «Ефективність вищої освіти як фактор сталого інноваційного розвитку регіону». Підготовка компетентного випускника, успішного громадянина зазначена як складова мети проекту «Ефективність вищої освіти як фактор сталого інноваційного розвитку регіону» програми «Освіта Донеччини. 2012-2016 роки». Сформованість компетентностей передбачає прояв здатностей у випускників до успішної побудови власного життя й ефективної діяльності у глобальному середовищі для забезпечення конкурентоздатності країни в європейському і світовому просторі на основі високого рівня інформованості, умотивованості до власного розвитку і постійної освіти, здатності творчо мислити, громадянської активності і відповідальності, мобільності, гнучкості [4, с. 7].

Регіональна Програма вимагає цільові проекти з пріоритетних напрямлень розвитку освітніх систем, зокрема проект «Ефективність вищої освіти як фактор сталого інноваційного розвитку регіону». Даний проект спрямований на вдосконалення вищої освіти регіону відповідно до потреб його інноваційного соціально-економічного розвитку особистості майбутнього фахівця для задоволення потреб ринку праці та регіональної економіки.

Система вищої освіти Донецької області у цілому задовольняє ринок праці, але в структурі кількісно-якісних показників потрібні певні зміни. До основних проблем державного управління в підготовці ОФП для Донецького регіону, які потребують розв'язання на даному етапі соціально-економічного розвитку регіону, слід віднести:

- недосконалість системи регіональних моніторингів попиту та пропозиції освітніх послуг закладів вищої освіти;
- наявність диспропорції між структурою підготовки фахівців і попитом на них на регіональному ринку праці;
- недостатність профорієнтаційної роботи щодо стимулювання обізнаного професійного вибору отримання вищої освіти з урахуванням можливостей та наслідків подальшого працевлаштування на місцевих ринках праці;
- необхідність поліпшення працевлаштування випускників ВНЗ, удосконалення структури зайнятості в регіоні;
- недосконалість структури освітніх послуг у ВНЗ I-II рівнів акредитації;
- недостатнє використання наукового потенціалу провідних ВНЗ області для вирішення нагальних проблем сталого інноваційного розвитку регіону, відірваність тематики досліджень провідних наукових шкіл ВНЗ від завдань науково-технічної модернізації базових галузей промисловості;
- відставання матеріально-технічної бази ВНЗ від сучасних зразків техніки і технологій;
- недостатність впровадження у фахову підготовку елементів безперервної освіти.

Основними заходами удосконалення державного управління підготовкою ОФП в системі вищої освіти для потреб Донецького регіону визначено наступні:

- визначення прогностичних показників потреби регіону у кваліфікованих фахівцях протягом 5-10 років на основі впровадження моніторингів наявних освітніх послуг;
- створення територіально та професійно зорієнтованого освітнього простору на основі інформування учасників освітнього

процесу щодо наявної професійно-кваліфікаційної структури трудових ресурсів та перспективних потреб в них;

- активізація профорієнтаційної роботи для підвищення ефективності професійного вибору вищої освіти та подальшого працевлаштування за отриманим фахом;

- проведення регіональних форумів Кар'єри, днів відкритих дверей у ВНЗ із залученням профільних роботодавців;

- інформування молоді щодо можливості працевлаштування з врахуванням наявного ОФП на сайті управління освіти і науки облдержадміністрації;

- введення баз даних резюме випускників;

- створення професійно-кваліфікаційної карти робочих місць ринку праці в регіоні;

- залучення підприємств, організацій, установ до створення віртуальних баз практик та навчально-виробничих підрозділів на базі ВНЗ, відкриття та посилення діяльності існуючих бізнес-інкубаторів, технопарків у ВНЗ, поліпшення лабораторної бази ВНЗ, створення обласних галузевих науково-виробничих комплексів за участю профільних ВНЗ, розробки тематики дипломних та магістерських робіт науково-дослідної роботи ВНЗ для вирішення наявних проблем реального сектору економіки, корегування завдань і заходів «Програми підготовки і використання кадрів в економіці Донецької області» [4].

Висновки. Таким чином, можна констатувати, що на регіональному рівні удосконалення програмно-цільового механізму державного управління підготовкою фахівців передбачає здійснення стратегічного цілепокладання на основі моніторингу стану освітньо-фахового потенціалу регіону; визначення місії, постанови стратегічних цілей та завдань щодо його підготовки, виявлення переваг та обмежень в підготовці освітньо-фахового потенціалу; розробки прогностичної

моделі підготовки даного потенціалу для регіону та її корекцію на основі контролю та оцінки відповідності результативної (наявної) моделі прогностичній моделі.

Список літератури

1. Любчук О.К. Теоретико-методологічні засади державного управління неперервною освітою в Україні та її регіонах : монографія / О. К. Любчук. – Донецьк : СПД Куприянов В. С., 2010 . – 395 с.
2. Саєнко В. Б. Організаційне забезпечення механізму державного гарантування захисту прав вкладників-фізичних осіб: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 «Механізми державного управління / В. Б. Саєнко. – Донецьк: ДонДУУ, 2011 . – 20 с.
3. Програма науково-технічного розвитку Донецької області на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://donoda.gov.ua/?lang=ua&sec=03.04&iface=Public&cmd=view&args=id:1096>.
4. Програма «Освіта Донеччини. 2012-2016 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.donetsk.ua/?lang=ua&sec=05.01&iface=27&cmd=showdoc&args=id:116>.